



FYLKESMANNEN  
I ROGALAND

# TILSYNSRAPPORT

Skulen sitt arbeid  
med elevane sitt utbytte av opplæringa  
og skulebasert vurdering

**Bjerkreim kommune**

**Vikeså skule**

30.11.2018

## **Samandrag**

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Bjerkreim kommune. Dette er eit Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) som blir gjennomført i heile landet.

Det er skuleeigar som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringslova blir haldne, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Skuleeigar er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

### Tema og føremål

Tilsynet handlar om skulen sitt arbeid med elevane sitt utbytte av opplæringa og inneheld tre område: Skulen sitt arbeid med elevane sitt utbytte av opplæringa, forvaltningskompetanse og skulebasert vurdering. Dette tilsynet har undersøkt det første og siste av desse områda. Våre undersøkingar er gjennomført på skulenivå ved Vikeså skule.

### Regelverksbrot

Tilsynet har avdekka brot på regelverket knytt til opplæringa i fag og undervegsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte. Vi fann at elevane på Vikeså skule ikkje alltid blir gjort kjent med kva som er mål for opplæringa og kva læraren legg vekt på i vurderinga av deira kompetanse. Kommunen sikrar dessutan ikkje at det blir vurdert om elevar med rett til særskilt språkopplæring, også kan ha behov for morsmålsopplæring og/eller tospråkleg fagopplæring.

### Status på rapporten og vegen vidare

Denne tilsynsrapporten er endeleg. I rapporten er det fastsett frist for retting av brot på regelverket som er avdekka i tilsynet. **Fristen er 23.03.19.**

Dersom brot på regelverket ikkje er retta innan fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting med heimel i kommunelova § 60 d. Eit eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og kan klagast på, jf. forvaltningslova kapittel VI.

## Innhald

1	Innleiing .....	4
1.1	Kort om kommunen .....	4
1.2	Om gjennomføringa av tilsynet .....	4
1.3	Om tilsynsrapporten.....	5
Del 1	.....	6
2	Skulen sitt arbeid med opplæringa i fag.....	6
2.1	Rettslege krav .....	6
2.2	Våre undersøkingar .....	7
2.3	Våre vurderingar og konklusjonar .....	8
	<b>Vår konklusjon</b> .....	9
3	Undervegsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte.....	10
3.1	Rettslege krav .....	10
3.2	Våre observasjonar.....	11
3.3	Våre vurderingar og konklusjonar .....	11
	<b>Vår konklusjon</b> .....	14
4	Undervegsvurdering som grunnlag for tilpassa opplæring og spesialundervisning .....	14
4.1	Rettslege krav .....	14
4.2	Våre observasjonar.....	15
4.3	Våre vurderingar og konklusjonar .....	15
	<b>Vår konklusjon</b> .....	16
5	Vurdering av behov for særskilt språkopplæring .....	16
5.1	Rettslege krav .....	16
5.2	Våre observasjonar.....	17
5.3	Våre vurderingar og konklusjonar .....	17
	<b>Vår konklusjon</b> .....	18
Del 2	.....	18
6	Skulebasert vurdering.....	18
6.1	Rettslege krav .....	18
6.2	Våre observasjonar .....	20
6.3	Våre vurderingar og konklusjonar .....	20
7	Frist for retting av lovbrøt .....	22
Vedlegg:	.....	24
Liste over dokumentasjon.....		24

# 1 Innleiing

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlege skular, jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommunelova kapittel 10 A.

I tilsyn kontrollerer vi om skulen oppfyller opplæringslova med forskrifter. Dersom Bjerkreim kommune og Vikeså skule ikkje følgjer regelverket, kan vi påleggje retting etter at kommunen har fått ein frist for å rette.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringslova blir gjennomførte, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skulen rettar opp brot på regelverket.

Våre tilsyn er utøving av offentleg myndigheit, noko som inneber at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglane i forvaltningsretten og offentleglova.

## 1.1 Kort om kommunen

Bjerkreim kommune er ein landbruks- og industrikommune med ca. 2800 innbyggjarar. Det er to skular i kommunen med til saman 426 elevar. Vikeså skule er ein barne- og ungdomsskule med 300 elevar og Bjerkreim skule er ein 1-7 skule med 126 elevar. Førre tilsyn Fylkesmannen gjennomførte var i 2013 med emnet psykososialt miljø. Dette tilsynet blei avslutta juni 2014. Tilsynet denne gongen er eit felles nasjonalt tilsyn knytt til elevanes sitt utbytte av opplæringa. I utgangspunktet var tilsynet meldt til begge skulane i kommunen, men kommunen bad om å sleppe tilsyn med Bjerkreim skule. Førespurnaden var vel grunngjeven og Fylkesmannen reduserte derfor omfanget til berre ein skule.

## 1.2 Om gjennomføringa av tilsynet

Vi opna tilsynet med Bjerkreim kommune i brev datert 15.01.2018. De blei bedne om å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Tilsynet har fokus på to områder:

1. Elevane sitt utbytte av opplæringa
2. Skulebasert vurdering

**Del 1:** Temaet for den første delen av tilsynet er retta mot kjerneverksemda i skulen: skulen sitt arbeid med elevane sitt utbytte av opplæringa.

Vi har kontrollert følgjande hovudpunkt:

1. Skulen sitt arbeid med opplæringa i fag
2. Undervegsvurdering for å auke eleven sitt utbytte av opplæringa
3. Undervegsvurdering som grunnlag for tilpassa opplæring og spesialundervisning
4. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at skuleeigar som ansvarleg sørgjer for at elevane:

- får kjennskap til og opplæring i måla som gjeld for opplæringa
- får tilbakemeldingar og blir involvert i eige læringsarbeid for å auke eige utbytte av opplæringa
- får vurdert kontinuerleg kva utbytte dei har av opplæringa
- blir følgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringa ikkje er tilfredsstillande

Det overordna føremålet med tilsynet er å bidra til at alle elevar får eit godt utbytte av opplæringa. Vi har ikkje sett på korleis dei oppfyller andre krav i regelverket.

**Del 2:** Det andre området i tilsynet handlar om skulebasert vurdering.

Skulebasert vurdering er skulen si jamlege vurdering av i kva grad eiga verksemd medverkar til å nå måla i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Dette betyr at skulen skal vurdere organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa. Det overordna føremålet med tilsynet er at skulebasert vurdering på denne måten medverkar til at elevane får eit godt utbytte av opplæringa.

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skuleeigar sørgjer for at skulen, ved skulebasert vurdering:

- vel tema basert på ei brei og samla vurdering av om elevane når måla i læreplanverket
- vurderer ulike endringar som kan bidra til auka måloppnåing og følgjer opp desse
- sikrar brei medverknad i gjennomføringa
- gjennomfører vurderinga jamleg

Manglande eller mangelfull gjennomføring av skulebasert vurdering kan føre til at skulen ikkje forbetrar si organisering, tilrettelegging eller gjennomføring av opplæringa for å auke elevane sitt utbytte av opplæringa.

I denne rapporten presenterer vi våre førebelse vurderingar og konklusjonar.

### **1.3 Om tilsynsrapporten**

Våre vurderingar i denne rapporten baserer seg i hovudsak på opplysningar som kjem fram i:

- dokumentasjonen de har sendt inn (sjå oversikt i vedlegg)
- informasjonen frå våre eigne system og offentlege register
- informasjonen på skulen sin nettstad
- intervju med elevar, lærarar ved skulen og rektor

Bjerkreim kommune fekk frist til å kommentere den førebelse tilsynsrapporten. Den 14.11.18 mottok vi tilbakemelding frå kommunen knytt til eit av korreksjonspunkta til eit av dei tre varsla pålegga om brot på regelverket. I vår vurdering la vi vekt på at det var uklart kva samanheng evaluering av måloppnåing i IOP hadde med dokumentet *Årsrapport*, og at årsrapporten åleine ikkje oppfylte lovkravet i opplæringslova § 5-5 andre ledd. I tilbakemeldinga skriv rektor at *Årsrapport og IOP med evaluering skal ses i sammenheng* og at nå skolen har gjort endringar i malane slik at dette kjem klart fram. Etter vår vurdering er

denne endringa med på å klargjere at dokumenta heng saman, og er dermed eigna til å sikre at årsrapporten har eit innhald som er i samsvar med regelverket. Vi vel derfor å endre konklusjonen vår i kapittel 3 i rapporten.

Ut over dette hadde ikkje kommunen fleire kommentarar.

## **Del 1**

### **2 Skulen sitt arbeid med opplæringa i fag**

#### **2.1 Rettslege krav**

Nedanfor har vi oppgitt dei rettslege krava for tilsynet med skulen sitt arbeid med opplæringa i fag. Vi viser også til kva reglar i opplæringslova og forskrift til opplæringslova krava er knytte til.

*Rektor skal sikre at innhaldet i opplæringa er knytt til kompetansemål i faget*

Undervisningspersonalet skal leggje til rette og gjennomføre opplæringa etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringslova § 2-3 og forskrift til opplæringslova § 1-1.

Det betyr at opplæringa skal ha eit innhald som byggjer på kompetansemåla i læreplanen og bidrar til at desse blir nådd. Rektor må organisere skulen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringslova § 2-3.

*Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar eleven sin rett til å kjenne til mål for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av eleven sin kompetanse.*

Undervegsvurdering skal brukast som ein reiskap i læreprosessen og bidra til å forbetre opplæringa, jf. forskrift til opplæringslova § 3-11. Eleven skal kjenne til kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hans eller hennar kompetanse, jf. forskrift til opplæringslova § 3-1. Det betyr at elevane må kjenne til kompetansemåla i læreplanane for faga, og at dei er grunnlaget for vurderinga av eleven sin kompetanse. Dei skal også kjenne til kva læraren legg vekt på når læraren vurderer eit arbeid. Frå og med 8. trinn skal elevane kjenne til kva som skal til for å oppnå de ulike karakterane. Rektor må organisere skulen slik at det blir sikra at undervisningspersonalet formidlar dette til elevane.

*Rektor skal sikre at opplæringa dekkjer alle kompetansemåla på hovedtrinnet / i faget og dei individuelle opplæringsmåla i IOP.*

Undervisningspersonalet skal leggje til rette og gjennomføre opplæringa etter LK06, jf. opplæringslova § 2-3 og forskrift til opplæringslova § 1-1. For faga i grunnskulen er kompetansemåla sett per hovedtrinn. I slike tilfelle må rektor sikre at elevane får opplæring i alle kompetansemåla i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Ein elev som får spesialundervisning, kan ha unntak frå kompetansemåla i dei ordinære læreplanane, jf. opplæringslova § 5-5. Gjeldande opplæringsmål for eleven skal komme fram av ein individuell opplæringsplan (IOP). Skulen må sikre at eleven si opplæring dekkjer dei individuelle opplæringsmåla.

*Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.*

Skulen skal utarbeide ein individuell opplæringsplan (IOP) for alle elevar som får spesialundervisning, jf. opplæringslova § 5-5. Det må komme fram av IOP-en kva tidsintervall den gjeld for.

*Innhaldet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjeld innhaldet i opplæringa og synleggjere eventuelle avvik frå LK06.*

IOP-en skal vise mål for og innhaldet i opplæringa og korleis opplæringa skal gjennomførast, jf. opplæringslova § 5-5. Reglane for innhald i opplæringa gjeld så langt dei passar for spesialundervisninga. Det kan føre til at måla for opplæringa har avvik frå kompetansemåla i læreplanane i LK06.

Før skulen/skuleeigar gjer eit enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide ei sakkunnig vurdering. Den sakkunnige vurderinga skal gi tilråding om innhaldet i opplæringa, blant anna realistiske opplæringsmål for eleven og kva opplæring som gir eleven eit forsvarleg opplæringstilbod. Vedtaket om spesialundervisning skal byggje på den sakkunnige vurderinga, og eventuelle avvik frå sakkunnig vurdering må grunngjevast. Vedtaket om spesialundervisning set fast rammene for opplæringa og dermed innhaldet i IOP-en. IOP-en kan først takast i bruk etter at det er fatta enkeltvedtaket om spesialundervisning.

*IOP-en må ha eigne mål for opplæringa når eleven si opplæring avviker frå ordinære læreplanar, og skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordna med den ordinære opplæringa etter klassen sine planar.*

Reglane om innhald i opplæring etter kompetansemåla i læreplanane gjeld for spesialundervisning så langt dei passar, jf. § 5-5 i opplæringslova. Skulen skal leggje vekt på utviklingsmoglegheitene for eleven og dei opplæringsmåla som er realistiske innanfor det same totale undervisningstimetallet som for andre elevar, jf. opplæringslova § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise måla for opplæringa, jf. opplæringslova § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikkje inneheld avvik frå LK06, eller berre angir færre kompetansemål i eit fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også kome klart fram i IOP-en. Det må også kome klart fram i kva fag eller delar av fag eleven eventuelt skal følgje ordinær opplæring i klassen. Skulen må ha ein framgangsmåte som angir korleis spesialundervisninga og den ordinære opplæringa skal sjåast i samanheng. Framgangsmåten må vere kjent og innarbeidd av dei som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringa.

## **2.2 Våre undersøkingar**

Rektor og ein lærar i kvart av faga samfunnsfag, engelsk og KRLE, har svart på eigenvurdering (EVS) i RefLex. Der har dei grunngitt kvifor dei meiner at dei oppfyller, eventuelt ikkje oppfyller, krava til opplæring og elevvurdering gjennom vedlagt dokumentasjon. Eigenvurderingane, saman med plandokument, rutinar, dokumentasjon knytt til spesialundervisning, særskilt språkopplæring og intervju, dannar grunnlaget for våre vurderingar og konklusjonar.

### 2.3 Våre vurderingar og konklusjonar

Gjennom innsendt dokumentasjon, intervju og EVS kjem det fram at Vikeså skule gjennom fleire år har utarbeidd lokale læreplanar for å sikre at opplæringa er knytt til kompetansemåla i læreplanverket. Av EVS går det fram at leiinga har utarbeidd malar og gitt føringar for korleis desse planane skal fyllast ut. Årsplanane inneheld ei fordeling av kompetansemål på ulike trinn, og av EVS går det fram at planane (gjennom skulen sitt IKT -system) er lenka opp til ein årsoversikt for alle trinn slik at ein sikrar at årsplanane ligg til grunn for lærarane sine periodeplanar.

Vikeså skule har også gjennom fleire år arbeidd med *kollektive ferdigheiter* som skal sikre lik praksis på skulen. I dei *kollektive ferdigheitene* heiter det mellom anna at *læringsmål for timen skal på tavla*. Av *Retningslinjer for klasseturar* går det fram at *alle turar skal ha eit fast opplegg som er knytta til læreplanen*. Fylkesmannen ser også av *Oversikt over tidsbruk måndagar hausten 2018* at det er sett av tid til *lokalt arbeid med læreplaner*. Med bakgrunn i det som er nemnd ovanfor, er Fylkesmannen si vurdering at rektor sikrar at innhaldet i opplæringa er knytt til kompetansemål i faget, og at opplæringa dekkjer alle kompetansemåla på hovudtrinnet og dei individuelle opplæringsmåla i IOP.

I dei rettslege krava går det fram at rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar eleven sin rett til å kjenne til mål for opplæringa. Frå skulen si side blir det peika på at ein av dei *kollektive ferdigheitane* er at elevane skal bli kjende med måla for timen ved oppstart, ved å informere munnleg eller skriftleg på tavla/oppgåveark. Vidare vil Fylkesmannen peike på at i *Retningslinjer for gjennomføring av heim-skule-samtalen* står det at *lærarar skal opplysa eleven om læringsmål og kriterium for måloppnåing* (Fylkesmannen si understreking). I årsplanane er det også eit sterkt fokus på *læringsmål*. Etter vår vurdering er det ein fare for at kompetansemåla, gjennom operasjonalisering til læringsmål, mister ein del av meiningsinnhaldet, eller at læringsmåla blir for «smale» sett opp mot kompetansemåla. Fylkesmannen kan heller ikkje gjennom innsendt dokumentasjon eller intervju sjå at det er gitt klare føringar frå rektor si side om at det er kompetansemåla i læreplanverket som elevane skal bli gjort kjende med. Dette får også konsekvensar for spørsmålet om rektor sikrar at lærarane ivaretar eleven sin rett til å kjenne til kva som blir vektlagt i vurdering av eleven sin kompetanse: Eleven sin kompetanse skal vurderast opp mot kompetansemåla slik dei går fram av læreplanen. Når rektor ikkje sikrar at lærarane ivaretar eleven sin rett til å kjenne til måla for opplæringa, sikrar heller ikkje rektor at lærarane ivaretar eleven sin rett til å kjenne til kva som blir vektlagt i vurderinga av eleven sin kompetanse sett opp mot kompetansemåla.

Vikeså skule har sendt inn 4 elevsaker. Elevsakene inneheld sakkunnige vurderingar, vedtak, individuelle opplæringsplanar og årsrapportar. Vedtaka byggjer på sakkunnig vurdering frå PP-tenesta og er i samsvar med denne. I *Infopermen* til Vikeså skule finn ein *Retningslinjer for spes.ped. ved Vikeså skule*. Her kjem det fram at kontaktlærer er ansvarleg for at det blir utarbeidd IOP for elevar som har vedtak om spesialundervising. Det kjem også fram at IOP i hovudsak skal lagast før sommarferien, slik at den i størst mogleg grad ligg klar til nytt skuleår. Skulen bruker ein mal som er utarbeidd av PP-tenesta når dei lagar IOP. Intervju



stadfestar at rutinen er kjent og blir brukt av personalet på skulen. Vi konkluderer med at det blir utarbeidd IOP for alle elevar som har vedtak om spesialundervisning.

I retningslinjene står det at IOP skal innehalde opplæringsmål frå emneplanane, og at eleven sine realistiske opplæringsmål skal hentast frå sakkunnig vurdering. Fylkesmannen peiker på at det er vedtaket om spesialundervisning som fastset rammene for kva innhaldet i IOP skal vere. Ein IOP kan ikkje innehalde noko meir eller noko anna enn det som er fastset her. Sakkunnig vurdering er saksutgreiinga som skal liggje til grunn for vedtaket om spesialundervisning. Dersom rektor/kommunen fattar eit vedtak som ikkje er i samsvar med sakkunnig vurdering krevst det ei særleg grunngjeving som viser kvifor eleven likevel får oppfylt sin rett etter § 5-1 i opplæringslova. Det kjem fram av intervju at PPT har lang saksbehandlingstid, og skulen opplever at sakkunnig vurdering kjem for seint slik at dei ikkje kan fatte vedtak før nytt skuleår har begynt. Dette opplever skulen som problematisk med tanke på å arbeidet med å ferdigstille IOP. Skulen har som mål at IOP skal vere ferdig så snart som råd etter skulestart. Det kjem fram av intervju at dei i slike tilfelle vel å utarbeide IOP før vedtaket er fatta, på bakgrunn av deira kjennskap til kva innhaldet i sakkunnig vurdering vil vere, og årsrapporten. Vi peiker på at det er enkeltvedtaket som gir dei absolutte rammene for IOP, og at denne skal utarbeidast så snart som mogleg etter at vedtaket er fatta. Det er i strid med opplæringslova å gi elevar ei opplæring som har avvik frå LK06 utan at det er fatta vedtak om spesialundervisning. Fylkesmannen viser til at rektor i slike tilfelle har høve til å fatte eit midlertidig vedtak om spesialundervisning som kan vere gjeldande fram til det ligg føre ny sakkunnig vurdering. Vår konklusjon er at rektor ikkje alltid sørgjer for at innhaldet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjeld innhaldet i opplæringa og synleggjere eventuelle avvik frå LK06.

Det er eit rettsleg krav at skulen skal ha ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at IOP er samordna med planane for den ordinære opplæringa i klassen. Intervju, EVS og dokumentasjon viser at det er eit mål at eleven i størst mogleg grad skal få opplæringa si i klassen og at spesialundervisninga i størst mogleg grad har opplæringsmål med same tema som klassen. Vi konkluderer med at skulen har ein innarbeidd framgangsmåte for å samordne IOP med den ordinære opplæringa.

### **Vår konklusjon**

Rektor sikrar

- at undervisningspersonalet knyter opplæringa sitt innhald til kompetansemål i det enkelte faget
- at opplæringa samla dekker alle kompetansemåla på hovudtrinnet i faget og dei individuelle opplæringsmåla i IOP
- ikkje at undervisningspersonalet tar vare på eleven sin rett til å kjenne til mål for opplæringa
- ikkje elevane sin rett til å bli gjort kjent med kva det blir lagt vekt på i vurdering av deira kompetanse

Vikeså skule

- utarbeidar kvart år IOP for alle elevar som har vedtak om spesialundervisning
- sikrar ikkje fullt ut at det er samsvar mellom omfanget og innhaldet av spesialundervisninga i vedtaka og dei individuelle opplæringsplanane
- har ein innarbeidd framgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordna med planane i den ordinære opplæringa

### 3 Underevgsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte

#### 3.1 Rettslege krav

Nedanfor har vi oppgitt dei rettslege krava for tilsynet med skulen sitt arbeid med underevgsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte av opplæringa. Vi viser også til kva reglar i opplæringslova og/eller i forskrift til opplæringslova krava er knytte til.

*Elevane skal få rettleiing i kva kompetansemål frå LK06 eller mål i IOP-en som opplæringa er knytt til.*

Elevane skal gjerast kjende med måla for opplæringa, jf. forskrift til opplæringslova § 3-1. Dette gjeld for alle årstrinn og gjeld også for elevar med individuelle mål i ein IOP. Elevane skal gjerast i stand til å forstå kva dei skal lære og kva som er føremålet med opplæringa. Lærarane gjennomfører opplæringa og må kommunisere dette til elevane.

*Elevane skal få rettleiing i kva det blir lagt vekt på i vurderinga i faget.*

Eleven skal kjenne til kva som blir vektlagt i vurderinga av hans eller hennar kompetanse, jf. forskrift til opplæringslova § 3-1. Det betyr at elevane skal kjenne til kva som kjenneteiknar ulik grad av kompetanse og kva det blir lagt vekt på i vurderinga av ein prestasjon. Kravet til at det skal vere kjent for eleven, inneber at lærarane må kommunisere grunnlaget for vurderinga til elevane. Det er ikkje tilstrekkeleg at informasjonen ligg på Internett eller kan fåast ved å spørje læraren.

*Elevane skal få tilbakemeldingar på kva dei meistrar, og rettleiing i kva dei må gjere for å auke kompetanse sin.*

Vurderinga underevgs i opplæringa skal gi god tilbakemelding og rettleiing til eleven og vere eit reiskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringslova §§ 3-2 og 3-11. Underevgsvurdering skal bidra til at eleven aukar kompetansen sin i fag, jf. forskrifta § 3-11. Underevgsvurderinga skal gis løpande og systematisk, den kan både være skriftleg og munnleg, skal innehalde grunnleggjande informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på fagleg utvikling.

*Elevane skal involverast i vurderinga av eige læringsarbeid.*

Elevane skal delta aktivt i vurderinga av eige arbeid, eigen kompetanse og eigen fagleg utvikling, jf. forskrift til opplæringslova § 3-12. Lærarane må sørge for at elevane blir involvert i dette. Elevane si eigenvurdering skal vere ein del av underevgsvurderinga.

*Elevane skal frå og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikkje er avslutta. Skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane i halvårsvurderinga gir informasjon om elevane sin kompetanse i faga og rettleiing om korleis elevane kan auke kompetansen sin.*

Halvårsvurdering i fag er ein del av undervegsvurderinga og skal uttrykkje kompetansen til eleven knytt til kompetansemåla i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringslova § 3-13.

Halvårsvurdering skal også gi rettleiing i korleis eleven kan auke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering utan karakter skal elevane få gjennom heile grunnopplæringa. Dette gjeld alle elevar uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderinga kan vere både skriftleg og munnleg.

Frå og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og utan karakter gjennomførast midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikkje blir avslutta.

Halvårsvurderinga med og utan karakter viser då den same kompetansen.

Skulen må gjennomføre halvårsvurderingar på rett tidspunkt og ha ein innarbeidd framgangsmåte som er i samsvar med forskrifta.

*Skulen må ha en innarbeidd framgangsmåte som sikrar at årsrapporten inneheld ei vurdering av eleven si utvikling ut frå måla i IOP-en.*

For elevar med spesialundervisning skal skulen, i tillegg til halvårsvurdering med og utan karakter, ein gong i året utarbeide ein skriftleg rapport. Rapporten skal blant anna gi vurdering av eleven si utvikling i forhold til måla i IOP, jf. opplæringslova § 5-5.

Skulen må ha en innarbeidd framgangsmåte som sikrar at årsrapportar har eit innhald som er i samsvar med forskrifta.

### **3.2 Våre observasjonar**

Funn, slik dei blir omtalt i neste avsnitt, byggjer på dokumentasjon som nemnt under 2.2

### **3.3 Våre vurderingar og konklusjonar**

Av dei rettslege krava går det fram at elevane skal få rettleiing i kva kompetansemål frå LK06 eller mål i IOP-en som opplæringa er knytt til. Elevane i tre klassar på Vikeså skule har svart på følgjande spørsmål frå Fylkesmannen: *Forklarar læraren kva som er måla i faget, slik at du forstår kva du skal lære?* Dei fleste elevane svarte JA på dette spørsmålet. I intervjuet kom det fram at lærarane presenterer kompetansemål i faga for elevane, både skriftleg og munnleg. Innsendt dokumentasjon viser at elevane blir presenterte både for kompetansemål slik dei står i læreplanverk, og kompetansemål operasjonalisert til læringsmål. Fylkesmannen si vurdering er at elevane får rettleiing i kva kompetansemål opplæringa er knytt til.

Elevane skal også få rettleiing i kva det blir lagt vekt på i vurderinga i faget. Dette inneber at dei skal kjenne til kva læraren legg vekt på når læraren vurderer eit arbeid, og frå og med 8. trinn skal elevane kjenne til kva som skal til for å oppnå dei ulike karakterane. Elevane i tre klassar har også her svart på spørsmål frå Fylkesmannen: *Får du vite kva læraren legg vekt på når arbeidet ditt i faget blir vurdert?* Dei fleste elevane svarte JA på dette spørsmålet, og i

EVS og intervju er lærarane tydelege på at elevane får vite kva det blir lagt vekt på når arbeidet skal vurderast. Skulen har også sendt inn døme på korleis dette blir kommunisert til elevane gjennom målark og liknande. Fylkesmannen vil likevel peike på at spesielt på ungdomstrinnet, der elevane skal kjenne til kva som skal til for å oppnå dei ulike karakterane, er koplinga mellom kompetansemål og kjenneteikn på måloppnåing/vurderingskriterier lite synlege. Skulen har mellom anna lagt fram *Måloppnåing i munnleg norsk* og *Vurdering norsk skriffileg* for tilsynet. Dette er to dokument som i stor grad byggjer på Utdanningsdirektoratet sine rettleiande nasjonale kjenneteikn på måloppnåing for standpunktvurdering etter 10.trinn. I denne samanhengen er det viktig å understreke at Utdanningsdirektoratet sine kjenneteikn på måloppnåing er utforma slik at dei skal konkretiserast og tilpassast lokalt, og dei må brukast saman med læreplanen i faget. I den innsendte dokumentasjonen frå Vikeså skule er det i liten grad synleggjort kjenneteikn på måloppnåing/vurderingskriterier som syner kva som må til for å oppnå dei ulike karakterane på karakterskalaen. Sagt på ein annan måte: Kva må til dømes til for at ein elev skal få karakteren 5 i høve til kompetansemålet *beskrive nervesystemet og hormonsystemet og forklare hvordan de styrer prosesser i kroppen?* Eller kva må til for å få karakteren 6 i høve til kompetansemålet *teste og beskrive egenskaper ved materialer som brukes i en produksjonsprosess, og vurdere materialbruken ut fra miljøhensyn?* Når dette ikkje er kjent på førehand, blir det vanskeleg for eleven å vite kva som blir vektlagt i vurderinga. Fylkesmannen si vurdering er at elevane ikkje fullt ut får rettleiing i kva det blir lagt vekt på i vurderinga i faget.

Fylkesmannen stilte elevane i tre klassar følgjande spørsmål: *Snakkar læraren med deg undervegs i opplæringa om kva du bør gjere for å bli betre i faget?* Om lag  $\frac{3}{4}$  av elevane svarte JA på dette spørsmålet, medan  $\frac{1}{4}$  av elevane svarte NEI. I EVS går det fram at elevane får tilbakemelding på kva dei meistarar, og rettleiing i kva dei må gjere for å auke kompetansen sin i form av munnlege og skriftlege vurderingar på små og større arbeidsoppgåver, testar og prøvar, og i heim-skulesamtalane to gonger i året. For heim-skulesamtalane er det utarbeidd egne retningslinjer for gjennomføring. Av desse retningslinjene går det fram at *tilbakemeldingar og råd og om vegen vidare er viktig for elevane sin motivasjon, og for at dei kan justera eigen læring*. Skjemaet som blir nytta ved heim-skulesamtalen, inneheld også ein rubrikk for *vegen vidare*. Det blir også trekt fram at kontaktlærar har minst to elevsamtalar i året, der ein har fokus på fagleg utvikling. I denne samtalen snakkar også lærar og elev om kva som er måla i faget, kva som er problematisk eller ikkje, og kva som må gjerast for å koma vidare i den faglege utviklinga. Fylkesmannen si vurdering er at lærarane gir løpande og systematisk tilbakemelding og rettleiing til elevane. Tilbakemeldinga og rettleiinga er likevel ikkje fullt ut i samsvar med krava i regelverket, i og med at elevane ikkje fullt ut får rettleiing i kva det blir lagt vekt på i vurderinga i faget, jf. avsnittet ovanfor.

Lærarane skal sørge for å involvere elevane i vurderinga av eige læringsarbeid. Dette inneber at lærarane må forvente, leggje til rette for og oppmode elevane til slik involvering. Involvering i vurdering av eige læringsarbeid inneber at elevane får delta i vurdering av

- eige arbeid: Både skriftleg/praktisk arbeid og munnlege framføringar og presentasjonar
- eiga fagleg utvikling: Korleis fagleg arbeid og kompetanse har utvikla seg over ein litt lengre periode
- eigen kompetanse: Korleis prestasjonar ligg i forhold til måla for opplæringa, medrekna ev. karakternivå

Fylkesmannen stilte elevane i tre klassar følgande spørsmål: *Får du vere med og vurdere korleis du utviklar deg i faget gjennom skoleåret?* Om lag 70% av elevane i de tre klassane svarte JA på spørsmålet, medan om lag 30% av elevane svarte NEI. Med bakgrunn i elevsvar, EVS, intervju og innsendt dokumentasjon er Fylkesmannen si vurdering at elevane får delta i vurdering av eige arbeid og eiga fagleg utvikling. Men etter vår vurdering blir elevane ikkje i tilstrekkeleg grad involverte i vurderinga av eigen kompetanse: Elevane skal kunne vurdere seg sjølv etter dei same kjenneteikna på måloppnåing/vurderingskriterie sett opp mot kompetansemåla som lærarane vurderer elevane etter. Som tidlegare omtalt er det i liten grad synleggjort kjenneteikn på måloppnåing/vurderingskriterier som syner kva som må til for å oppnå dei ulike karakterane på karakterskalaen. Elevane kan då ikkje i tilstrekkeleg grad vurdere korleis prestasjonar ligg i forhold til måla for opplæringa, medrekna karakternivå.

Av forskrift til opplæringslova § 3-13 går det fram at *halvårsvurderinga skal frå 8.årstrinnet gjennomførast midt i opplæringsperioden på kvart årstrinn, og ved slutten av opplæringsåret for fag som ikkje blir avslutta, jf. læreplanverket*. Dette gjelder både halvårsvurdering med og utan karakter. Av intervju går det fram at halvårsvurdering med karakter blir gitt til jul og til sommaren. Det går vidare fram av intervju at halvårsvurderinga utan karakter blir gitt i samband med heim-skulesamtalane i overgangen oktober/november og i uke 10 og 11. Det rettslege kravet inneber at skulen må gjennomføre halvårsvurdering utan karakter på rett tidspunkt, som er midt i opplæringsperioden og slutten av opplæringsåret. Fylkesmannen si vurdering er at halvårsvurdering utan karakter gitt i samband med heim-skulesamtalane i oktober/november og veke 10 og 11 ikkje tilfredsstillir dette kravet.

Det er eit krav at skulen skal ha ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane i halvårsvurderinga gir informasjon om eleven sin kompetanse i faget, og at lærarane gir rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin. I *Retningslinjer for gjennomføring av heim-skulesamtalen* er det gitt føringar om at læraren skal ha gjennomført elevsamtale før heim-skulesamtalen, og det er spesifisert at *kontaktlærar syter for at alle involverte faglærarar gjer relevant informasjon*. *Det skal nyttast eige standardisert skjema som den enkelte faglærar har ansvar for å fylla ut*. Dette standardiserte skjemaet inneheld rubrikkar for *fag, vurdering og vegen vidare*. Fylkesmannen si vurdering er at skulen har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane i halvårsvurderinga gir informasjon om eleven sin kompetanse i faget, og at lærarane gir rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin.

IOP-ane som er sendt inn er utarbeidd i ein mal med ei kolonne for evaluering av utvikling og måloppnåing knytt til kvart mål. Denne kolonna er utfyllt i nokre av IOP ane. Årsrapporten er

eit eige dokument som gir ei vurdering av utviklinga til eleven, men inneheld ikkje ei vurdering av kva mål eleven har nådd i IOP-en. Dette dokumentet åleine er ikkje eigna til å dekkje lovkravet til innhald i ein årsrapport. I kommunen si tilbakemelding på førebels tilsynsrapport viser rektor til at mal og rutine nå er endra slik at det klart kjem fram at evalueringane i IOP er ein del av årsrapporten. Skulen har sendt med dokumentet *ÅRSRAPPORT* som viser dette. I tillegg vil kontaktperson i PPT sikre at endringane også blir gjort i malane som er utarbeida av Dalane PPT. Vi konkluderer derfor med at skulen nå sikrar at årsrapportane har eit innhald som er i samsvar med regelverket.

### **Vår konklusjon**

- Lærarane rettleier elevane i kva kompetansemål frå LK06, eller kva mål i IOP opplæringa er knytt til
- Lærarane rettleier ikkje elevane fullt ut i kva det blir lagt vekt på i faga
- Lærarane gir ikkje alltid elevane fullt ut tilbakemeldingar på kva de meistrar i faga
- Lærarane rettleier ikkje alltid fullt ut elevane i kva dei må gjere for å auke kompetansen sin i faga
- Lærarane sørgjer ikkje fullt ut for å involvere elevane i eige vurderingsarbeid
- Tidspunkta for halvårsvurdering utan karakter er ikkje i samsvar med krava i forskrifta
- Skulen har en innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane i halvårsvurderinga gir informasjon om elevane sin kompetanse i faga, og rettleiing i korleis elevane kan auke kompetansen sin
- Skulen sikrar at årsrapportane inneheld ei vurdering av eleven si utvikling ut frå måla i IOP

## **4 Undervegsvurdering som grunnlag for tilpassa opplæring og spesialundervisning**

### **4.1 Rettslege krav**

Nedanfor har vi oppgitt dei rettslege krava for tilsynet med skulen sitt arbeid med undervegsvurdering som grunnlag for tilpassa opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til dei reglane i opplæringslova og i forskrift til opplæringslova krava er knytte til.

*Skulen må ha en innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane systematisk og løpande vurderer om alle elever har tilfredsstillande utbytte av opplæringa.*

Læraren skal, som ein del av undervegsvurderinga, vurdere om den einskilde eleven har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. forskrift til opplæringslova § 3-11. Skulen må ha ein kjent og innarbeidd framgangsmåte slik at lærarane vurderer systematisk og løpande om elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

*Skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at arbeidsmåtar, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elevar som ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, og basert på vurderinga må skulen eventuelt gjennomføre tiltak innanfor tilpassa opplæring.*

Alle elevar har krav på tilpassa opplæring, jf. opplæringslova § 1-3. Dersom ein elev ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, skal skulen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innanfor det ordinære opplæringstilbodet, jf. opplæringslova § 5-4. Skulen må sjå på om tiltak knytt til arbeidsmåtar, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidd. Dette skal skulen gjere før eleven eventuelt blir tilvist til PPT for ein sakkunnig vurdering med tanke på spesialundervisning.

*Skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte for å vurdere om elevane har behov for spesialundervisning og sikre at lærarane melder behov for spesialundervisning til rektor.* I nokre tilfelle vil skulen si vurdering og utprøving av tiltak etter opplæringslova § 5-4 konkludere med at eleven ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av opplæringa innanfor det ordinære opplæringstilbodet. Eleven har då krav på spesialundervisning, jf. opplæringslova § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir starta så snart som mogleg etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om ein elev treng spesialundervisning og å melde frå til rektor når det er behov for det, jf. opplæringslova § 5-4. Skulen må ha ein framgangsmåte som er kjent og innarbeidd blant lærarane slik at dei vurderer og melder behov for spesialundervisning.

## **4.2 Våre observasjonar**

Svar på spørsmåla knytte til dette hovudområdet er henta frå innsendt dokumentasjon, EVS og intervju. Sjå punkt 3.2.

## **4.3 Våre vurderingar og konklusjonar**

Det sentrale her er om skulen har eit forsvarleg grunnlag for å vurdere om alle elevane har eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa. I Vikeså skule sin Infoperm ligg fleire rutinar som gjeld på skulen, m.a. *Testar/observasjonar*. Dokumentet er eit årshjul som viser namn/fag på kartleggingsprøver og kva tid dei skal gjennomførast på dei ulike trinna. Årshjulet gjeld både obligatoriske kartleggingsprøvar og eigeninitierte prøvar. Her kjem det fram at skulen m.a. bruker SOL (systematisk observasjon av lesing) for alle elevane gjennom heile skuleåret. Resultat frå kartleggingane blir presentert på K-team (koordineringsteam) vår/haust. K-teamet si oppgåve er å ha oversikt over elevane sitt faglege nivå og vurdere om det er behov for ekstra tiltak, om det er samsvar mellom IOP og vedtak, ha ein oversikt over klassen sine ressursar og å *avklare samarbeid med hjelpeapparatet som ligg utanfor skulen*. Det kjem fram av intervju at rutinen er kjent og blir brukt av lærarane på skulen. Vår konklusjon er at skulen har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane systematisk og løpande vurderer om alle elevar har tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

Rutinen skildrar også kva tiltak som skal setjast i verk når det blir avdekket at elevar ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Resultata skal drøftast med spes.ped.ansvarleg eller i ressursteamet på skulen. Ressursteamet består av leiinga på skulen, rådgivar/sosiallærar og spes.ped.lærar. Ressursteamet har møte kvar veke og har m.a. som oppgåve å vera ei støttegruppe for den enkelte lærar, klasse og/eller elev. Alle lærarane kan melde inn saker til ressursteamet. Etter at ein lærar har drøfta saka si med spes.ped.lærar eller i Ressursteamet,

skal det vurderast om det skal gjennomførast vidare testing av eleven, t.d. LOGOS. Eleven skal så følgjast opp med tiltak innanfor tilpassa opplæring og kontaktlæraren skal utarbeide ein tiltaksplan for eleven. I rutinen står det at lærarane også skal vurdere om vanskaner kan knytast skulemiljøet/sosiale vanskar. Slike situasjonar skal følgjast opp av sosiallærar på skulen og Ressursteamet. Tiltaksplanen skal evaluerast. Intervju viser at lærarane også vurderer om dei kan endre på sine egne arbeidsmåtar for å sjå om det kan hjelpe på eleven sine vanskar.

Foreldra blir tidleg informert om resultat på kartleggingane og om eventuelle tiltak. Skulen har ein fast kontaktpersonen frå PPT som m.a. deltek på Utvida ressurstema 2-3 gonger pr. semester. I prosedyren står det at dersom skulen ikkje klarer å gi eleven tilfredsstillande utbytte, blir eleven tilmeldt til PPT. Intervju og svar i EVS stadfestar dette. Vår konklusjon er at skulen har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at arbeidsmåtar, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elevar som ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, og at skulen gjennomfører tiltak innanfor tilpassa opplæring.

Rutinen viser at rektor/skuleleiinga deltek fast på møte i Ressursteam og i Utvida ressursteam. Det kjem fram av intervju og EVS at lærarane også tar direkte kontakt med rektor tidleg når dei er uroa for ein elev. Vi finn at skulen har ein praksis der rektor blir informert om resultat på kartleggingane og om elevar som ein er bekymra for. Rektor viser også til at skulen er liten og at det er både mogleg og naturleg å melde frå om behov for spesialundervisning. Vår konklusjon er at Vikeså skule har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane melder frå om behov for spesialundervisning til rektor.

## **Vår konklusjon**

Vikeså skule

- har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane systematisk og løpande vurderer om alle elevar har tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at arbeidsmåtar, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elevar som ikkje har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, og gjennomfører tiltak innanfor tilpassa opplæring på bakgrunn av denne vurderinga
- har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at lærarane melder frå om behov for spesialundervisning til rektor

## **5 Vurdering av behov for særskilt språkopplæring**

### **5.1 Rettslege krav**

Nedanfor har vi oppgitt dei rettslege krava for tilsynet med skulen sitt arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til reglane i opplæringslova og i forskrift til opplæringslova krava er knytte til.

*Skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte for å kartleggje elevane sine ferdigheiter i norsk. For elevar med behov for særskilt norskopplæring må ein innarbeidd framgangsmåte*



*sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring.*

Elevar i grunnsopplæringa med anna morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til dei har tilstrekkelege ferdigheiter i norsk til å følge den ordinære opplæringa på skulen, jf. opplæringslova § 2-8. Om nødvendig har elevane også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar. Skuleeigar har ansvaret for at kartlegginga av elevane sine norskferdigheiter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I dei fleste tilfelle er det skulen som gjennomfører kartlegginga. Skulen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar. Skulen må ha ein kjent og innarbeidd framgangsmåte som sikrar dette.

*Elevar med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheiter undervegs i opplæringa.*

Skulen skal også kartleggje eleven undervegs i opplæringa når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringslova § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelege ferdigheiter i norsk til å følgje den vanlege opplæringa på skulen. Skulen må gjere ei individuell vurdering av tidspunktet for dette.

## **5.2 Våre observasjonar**

Funn, slik dei blir omtalt i neste avsnitt, byggjer på dokumentasjon som nemnt under 2.2

## **5.3 Våre vurderingar og konklusjonar**

Av dei rettslege krava går det fram at *skulen må ha ein innarbeidd framgangsmåte for å kartleggje elevane sine ferdigheiter i norsk*. Vikeså skule har ein eigen *Plan for arbeidet med minoritetsspråklige elever på Vikeså skule*. Av denne planen går det fram at *kartlegging av de minoritetsspråklige elevene er en føresetnad for å kunne gi tilpasset opplæring i samsvar med barnets språklige og kognitive forutsetninger. Elevene skal kartlegges for å bedre mulighetene til mestring. På Vikeså skule bruker vi kartleggingsverktøy som anbefales av Udir*. I intervju kom det fram at skulen nyttar kartleggingsverktøy frå Udir i si kartlegging av elevane sine ferdigheiter i norsk. Det kom også fram at skulen nyttar den såkalla *Trondheimstesten* i kartleggingsarbeidet. Fylkesmannen si vurdering er at skulen har ein innarbeidd framgangsmåte for å kartlegge elevane sine ferdigheiter i norsk.

Det går også fram av dei rettslege krava at *for elevar med behov for særskilt norskopplæring må ein innarbeidd framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring*. Dette inneber at lærarane må vere kjende med korleis dei skal vurdere behovet for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring. Skulen må følgje opp at dei gjennomfører dette i samsvar med den avklarte framgangsmåten. Fylkesmannen kan ikkje sjå at det er synleggjort ein framgangsmåte for å sikre dette i skulen sin plan for arbeidet med minoritetsspråklege elevar. Av EVS og intervju går det likevel fram at skulen har, og har hatt elevar som kunne hatt nytte av behov for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring. Skulen har også ved nokre høve gitt tilbod om dette.

Vidare går det fram av dei rettslege krava at *elevar med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheiter undervegs i opplæringa*. Dette skal skulen gjere for å vurdere om eleven har tilstrekkelege ferdigheiter i norsk til å følgje den vanlege opplæringa på skulen. Av skulen sin plan for arbeidet med minoritetsspråklege elevar går det fram at *språklærerne gjennomfører testing/kartlegging av språkferdigheter 2-3 ganger pr. skoleår*. Det går også fram av planen at *kartleggingen gjøres for å følgje eleven sin utvikling nøye, og for å avgjøre om eleven er i stand til å følgje ordinær undervisning*. EVS, innsendt dokumentasjon og informasjon frå intervju viser at dette blir gjennomført på Vikeså skule. Fylkesmannen si vurdering er at elevar med vedtak om særskilt språkopplæring får kartlagt norskferdigheitene sine undervegs i opplæringa.

## Vår konklusjon

Vikeså skule

- har ein innarbeidd framgangsmåte for å kartleggje elevane sine ferdigheiter i norsk
- har ein innarbeidd framgangsmåte som sørgjer for at elevar med vedtak om særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheiter undervegs i opplæringa.
- har ikkje ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring

## Del 2

### 6 Skulebasert vurdering

#### 6.1 Rettslege krav

Nedanfor har vi oppgitt og utdjupa dei rettslege krava for tilsynet med skulebasert vurdering. Alle dei rettslege krava byggjer på forskrift til opplæringslova § 2-1.

*Skulen skal velje tema for den skulebaserte vurderinga basert på ei brei og samla vurdering av om elevane når måla i læreplanverket (LK06).*

Skulen skal jamleg vurdere i kva grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringa bidrar til å nå måla i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringslova § 2-1. I vurderinga må derfor skulen samanhalde resultatet av opplæringa med dei mål og prinsipp som er formulert i læreplanverket. Denne vurderinga skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremje elevane si utvikling og utbytte av læringa.

Som første del av å gjennomføre ei skulebasert vurdering, må skulen etablere eit kunnskapsgrunnlag som reflekterer breidde av mål i læreplanverket. Kunnskapsgrunnlaget må byggje på kjelder som gir resultat frå faglege mål, og frå mål som omfattar elevane sin trivsel og utvikling på andre områder enn dei faglege. I tillegg til eigne kjelder har skolane tilgang til fleire nasjonale kjelder i Skuleporten, til dømes Elevundersøkinga.

Når skulen har fått eit breitt kunnskapsgrunnlag, må dei bruke dette til å gjere ei samla vurdering av i kva grad elevane når måla for opplæringa på ulike område. Dette skal gi skulen

eit grunnlag til å reflektere og analysere heilskapleg i kor stor grad elevane på skulen har nådd måla i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skulen velje tema for den skulebaserte vurderinga. Skulen skal sjå på område kor dei vurderer at endringar i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringa, kan fremje elevane si utvikling og utbytte av opplæringa. Det vil seie endringar som kan auke elevane si måloppnåing. Val av tema må over tid ivareta breidda av mål for opplæringa.

*Skulen skal vurdere om endringar i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringa kan bidra til auka måloppnåing hos elevane i det valde temaet.*

Den skulebaserte vurderinga skal identifisere kva endringar som best kan auke måloppnåing for elevane innanfor det skulen har valt å sjå på i vurderinga. Måloppnåinga siktar her til alle måla i læreplanverket som inngår i det valde temaet, og ikkje berre faglege mål.

I kravet ligg det at skulen må vurdere endringar innanfor ulike rammer for opplæringa, og i utgangspunktet ikkje berre velje å sjå på ein type tiltak. Endringar skulen kan vurdere er nye tiltak som for eksempel oppstart av eit utviklingsarbeid. Skulen kan også vurdere om vidareføring av det som skulen alt gjer, er det beste. Skulen må vurdere endringane på systemnivå for heile skulen, sjølv om konsekvensane av endringane i nokre tilfelle primært vil vise seg for enkelte klassar eller for enkelte fag.

*Skulen skal følge opp dei endringane som dei eventuelt kom fram til i den skulebaserte vurderinga.*

Føremålet med den skulebaserte vurderinga er å sørge for at skulen lærer og utviklar seg slik at elevane i enda større grad kan nå breidda av mål i læreplanverket. Når skulen gjennom vurderinga avdekkjer forbetningsområde, må skulen følge opp dette vidare. Endringane kan både vere at skulen set i verk nye einskilde tiltak, eller at dei startar eit utviklingsarbeid. Skulen kan også kome fram til at dei berre vil oppretthalde og eventuelt forsterke det dei allereie gjer. I nokre tilfelle kan aktuelle endringar eller tiltak vere slik at det er nødvendig med en dialog med skuleeigar, før tiltaka eventuelt blir sett i verk.

*Skulen skal ha ei brei og representativ medverknad i arbeidet med skulebasert vurdering.*

I ordet «skulebasert» ligg det at vurderinga må involvere alle involverte partar på skulen, både i analysen og i arbeidet med endringar og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderinga blir personalet bevisstgjort om samanhengen mellom korleis opplæringa blir gjennomført og i kva grad elevane når måla. Lærarane vil også vere sentrale i å gjennomføre dei fleste endringstiltaka. Å involvere lærarane er derfor viktig for at eventuelle tiltak skal lykkast. Skulen vurderer kven som skal delta ut frå aktuelt tema. Å involvere elevane er aktuelt i mange tema.

*Skulen skal gjennomføre skulebasert vurdering jamleg.*

Den skulebaserte vurderinga må utførast i samsvar med forutsetninga, jf. dei føregåande krava til gjennomføringa av vurderinga. Skulen skal gjennomføre skulebasert vurdering jamleg, jf.

forskrift til opplæringslova § 2-1. I utgangspunktet bør vurderinga gjennomførast årleg, men tidsbruk må vurderast opp mot det forsvarlege og ut frå eit lokalt skjønn.

## **6.2 Våre observasjonar**

Våre vurderingar byggjer på dei innsendte dokumenta Plan for fellestid våren 2018, Presentasjon av resultat på nasjonale prøver, Verksemdsplan for Vikeså skule, Presentasjon av resultat på elevundersøkinga og standpunkt 2017, mal for tilstandsrapport for grunnskulen 2017, resultatoversikt 2017, Infoperm 2017 – 2018, ark for tiltak overfor enkeltelevar, mal for innhald i team-møta, referat frå møte i team, koordineringsteam og ressursmøte, referat frå møte i FAU, referat frå møte med tillitsvald, sakliste til elevrådet, døme på evaluering av opplæringa frå elevar, referat frå møte i leiinga, foreldreundersøking av eleven sin trivsel/skulemiljø, mal Innblikk 2018, samt svar i RefLex og intervju.

## **6.3 Våre vurderingar og konklusjonar**

Målet med skulebasert vurdering er å sikre at opplæringa er slik at elevane når måla som er fastsett i Læreplan for Kunnskapsløftet. Skulebasert vurdering er eit verktøy i prosessen med å utvikle ein god skule. Målet er alltid auka læringsutbytte og betre læringsmiljø for elevane. I tillegg er den skulebaserte vurderinga eit viktig grunnlag for skuleeigar sin årlege rapport om tilstanden i skulen.

Skulen skal vere ein lærande organisasjon. For å få til gode prosessar må skulen ta utgangspunkt i sine eigne utfordringar, sitt eige utviklingspotensiale, og utvikle praksis saman. Eit godt kvalitetsarbeid i skulen inneber kollektiv profesjonsutvikling. Når alle utviklar sin pedagogiske praksis i lag, lokalt på sin eigen skule, får vi skulebasert kompetanseutvikling.

Skulebasert vurdering inneheld viktige element som må ivaretakast for å sikre at eit utviklingsarbeid faktisk endrar skulen sin pedagogiske praksis i heile kollegiet. Vikeså skule har dette året valt utviklingsområda:

- Læreplanarbeid med lærarsamarbeid i faggrupper
- Innføring av Cromebook og bruk av Classroom og andre digitale verktøy i læringsarbeidet.
- Kollektive ferdigheiter og klasseleiing.

Vi finn at satsingsområda er relevante for god skuleutvikling og dei er baserte på forskning. I tillegg ligg resultata frå nasjonale prøvar og elevundersøkinga til grunn for val av satsingsområda på skulen.

Rektor er relativ ny i rolla som rektor på Vikeså skule, og mange av prosessane var alt i gang då ho overtok som rektor. Ho skriv at satsingsområda som er valt, heng tett saman. Dei byggjer på kva tiltak skuleforskninga viser fremjar betre læringsresultat for elevane og som gir ein betre skule for elevane. I tillegg er skulen sine eigne resultat på nasjonale prøver, standpunktkarakter, resultat på eksamen og elevundersøkinga, saman med elevane og lærarane sine vurderingar av læringsarbeidet og eigen praksis sentrale i arbeidet med å velje

satsingsområde. Rektor viser til at bakgrunn for satsingsområdet m.a. var dårlegare resultat på kartleggingar i forhold til nasjonalt nivå. Rektor viser vidare til at lærarane regelmessig drøftar korleis skulen skal jobbe for å få betre resultat, m.a. korleis auke motivasjonen til gutane (resultata viser at gutane har lågare resultat enn jentene). Dei tilsette reflekterer også over om dei nyttar alle tilgjengelege verktøy til å vurdere elevane sitt læringsutbytte og kva rutinar dei har vi for å følgje opp resultata. Dette blir bekrefta i dokumentasjon og intervju. Fylkesmannen konkluderer med at skulen vel tema for den skulebaserte vurderinga basert på ei brei og samla vurdering av om elevane når måla i læreplanverket (LK06).

Det kjem fram i EVS at skulebasert vurdering er ein sentral del av det daglege arbeidet på skulen. Dokumentasjon viser at skulen bruker fellestida gjennom heile året til å vurdere om elevane si måloppnåing, samt sosiale forhold, er slik at det er behov for å gjera endringar, jf. plan for måndagstida. Rektor skriv også at ho har ein praksis der ho etterspør resultat, og at «beste praksis» blir løfta fram i drøftingar om utfordringar eller i problemstillingar. Rektor viser også til at lærarane gjennom det tette lærarsamarbeidet, evaluerer og justerer si eigen praksis gjennom faggrupper og team på ein slik at det fremjar elevane si læring.

Dokumentasjon og intervju viser at skulen gjennom kollektive prosessar arbeider mot at lærarane har ei felles forståing og ein praksis som er i samsvar med vurderingsforskrifta kapittel 3 og prinsippa i Vurdering for læring. Vi konkluderer med at skulen regelmessig vurderer om endringar i organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringa, kan bidra til auka måloppnåing hos elevane.

Innsendt dokumentasjon viser at resultata på dei ulike kartleggingane blir drøfta og analysert i kollegiet. Skulesjefen presenterer resultata på nasjonale prøver og er med på drøftingane i personalet etterpå. Foreldreundersøkinga blir gjennomført årleg. Dei ulike resultata blir også presentert og drøfta i FAU. Det kjem fram i intervju at elevrådet har ei aktiv rolle på skulen. Alle elevane gjennomfører ei evaluering ved slutten av kvart skuleår. I intervju seier rektor at ho vil jobbe for ei breiare medverknad, der elevrådet har ei større rolle. Ho ønskjer i tillegg å etablere ei utviklingsgruppe på skulen som skal drøfte resultata endå grundigare, slik at utviklingsområda blir godt forankra og målretta. På bakgrunn av dokumentasjon og intervju konkluderer vi med at Vikeså skule har brei og representativ medverknad i arbeidet med skulebasert vurdering.

Dokumentasjonen viser at skulen si leiing, ved rektor og inspektør, regelmessig innhentar eit breitt kunnskapsgrunnlag om elevane sitt utbytte av opplæringa. Dokument og intervju viser også at skulen bruker dette kunnskapsgrunnlaget i ei samla vurdering av i kor stor grad elevane når måla i opplæringa. Resultata blir evaluert årleg og skulen må rapportere til skuleeigar. Resultata blir omtalt i kommunen sin tilstandsrapport. Fylkesmannen finn at skulen jamleg gjennomfører skulebasert vurdering.

## **Vår konklusjon**

### Vikeså skule

- bruker eit breitt kunnskapsgrunnlag som grunnlag for val av satsingsområde og skuleutvikling

- gjennomfører ei brei og samla vurdering av om elevane når måla i læreplanverket
- vel tema for den skulebaserte vurderinga basert på ei brei og samla vurdering av om elevane når måla i læreplanverket (LK06)
- vurderer om endringar i organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa kan bidra til auka måloppnåing hos elevane i det valde temaet
- følgjer opp dei endringane som kjem fram i den skulebaserte vurderinga
- har medverknad i arbeidet med skulebasert vurdering
- gjennomfører skulebasert vurdering jamleg

## **7 Frist for retting av lovbrøt**

Fylkesmannen har funne at de ikkje etterlever regelverket på alle område. I denne rapporten får Bjerkreim kommune frist til å rette lovbrøta, jf. kommunelova § 60 d.

**Frist for retting er 23.03.2019.** Kommunen må innan denne datoen sende Fylkesmannen ei erklæring om at brota på regelverket er retta, saman med ei utgreiing og dokumentasjon som viser korleis brota er retta.

Dersom brot på regelverket ikkje er retta innan den fastsette fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Eit eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og kan klagast på, jf. forvaltningslova kapittel VI.

Kommunen har rett til innsyn i saksdokumenta, jf. forvaltningslova § 18.

Følgjande pålegg er aktuelle å vedta etter utløpet av rettefristen i denne rapporten:

### **1 Skulen sitt arbeid med opplæringa i fag.**

Bjerkreim kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplanar ved Vikeså skule oppfyller krava til opplæringslova § 2-3, jf. forskrift til opplæringslova §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Bjerkreim kommune må sjå til at rektor sikrar at

- undervisningspersonalet tar vare på eleven sin rett til å kjenne til mål for opplæringa
- elevane kjenner til kva det blir lagt vekt på i vurderinga av deira kompetanse
- det er samsvar mellom omfanget og innhaldet av spesialundervisninga i vedtaka og dei individuelle opplæringsplanane

### **2 Undervegsvurdering for å auke eleven sitt læringsutbytte**

Bjerkreim kommune må sørge for at den individuelle undervegsvurderinga ved Vikeså skule bidrar til at elevane får realisert sine moglegheiter til å nå måla for opplæringa, jf. opplæringslova § 5-5 og forskrift til opplæringslova §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Bjerkreim kommune må sjå til at

- lærarane rettleier elevane i kva det blir lagt vekt på i vurderinga i faga

- lærarane gir elevane tilbakemeldingar på kva dei meistrar i faga
- lærarane rettleier elevane i kva dei må gjere for å auke kompetansen sin i faga
- lærarane involverer elevane i vurderinga av eige læringsarbeid
- tidspunkta for halvårsvurdering utan karakter er i samsvar med krava i forskrifta

### **3 Vurdering av behov for særskild språkopplæring**

Bjerkreim kommune må sørge for at Vikeså skule sikrar at elevar som ikkje har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskild språkopplæring, jf. opplæringslova § 2-8.

Bjerkreim kommune må i samband med dette sjå til at

- skulen har ein innarbeidd framgangsmåte som sikrar at det blir vurdert om eleven òg har behov for morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring når eleven har behov for særskild norskopplæring.

Hilde Folkvord Juul  
tilsynsleiar

Hjalmar Arnø  
seniorrådgivar

## Vedlegg:

### Liste over dokumentasjon

- 4 elevsaker med sakkyndig vurdering, vedtak om spesialundervisning, IOP og årsrapport
- Verksemdsplan for Vikeså skule
- Infoperm for Vikeså skule
- Retningslinjer for gjennomføring av heim-skulesamtale
- Svar i Reflex
- Lokal læreplan i engelsk 1. trinn
- Lokal læreplan for 5.-7.klasse i matematikk
- Lokal læreplan for 8.-10.klasse i norsk
- Lokal læreplan for 5.-7.klasse i samfunnsfag
- Lokal læreplan for 9. trinn, engelsk
- Målark, samfunnsfag, geografi
- Plan for fellestid
- Døme på læringsmål til prøve i KRLE
- Årshjul i KRLE
- Vekeplan for 5. klasse
- Klassa sine kollektive ferdigheiter
- Sjekkliste i klasseleing, klassa sine kollektive ferdigheiter
- Heim-skulesamtalar
- Mal for heim- skulesamtalar
- Vurdering skriftleg engelsk
- Vurdering, muntleg engelsk
- Målark, engelsk 10.klasse
- Målark, samansette tekstar
- Målark, hinduisme og buddisme
- Målark, Noreg rundt
- Skriveoppgåve til film, KRLE
- Skjema for tilbakemelding på prøve, KRLE
- Fagrapport i engelsk 2018
- Årsplan engelsk, 10.trinn
- Fotocollage på tre, K&H 9.trinn med vurderingsskjema
- Rekneark på barneskulen
- Målark, prøve i elektrisitet
- Mal for referat frå teamsamarbeid
- Informasjon om skriving av årsrapport og IOP
- Retningslinjer for spes.ped ved Vikeså skule
- Skjema for tilvising til PPT
- Pedagogisk rapport
- Årshjul for kartlegging
- Kva er lese- og skrivevanskar?
- Ressursteam- beskriving av arbeid – organisering
- Referat frå ressursteam
- Tiltaksark
- Kartleggingar, særskilt språkopplæring
- Elevsvar på spørjeundersøking frå 6. klasse samfunnsfag, 9b engelsk og 10a KRLE
- Årsrapport. Ny mal.



